

คู่มือการปฏิบัติงาน
ของเจ้าพนักงานควบคุมมลพิษ
กรณีการใช้มาตรการบังคับ
ทางปกครองกับแหล่งกำเนิดมลพิษ

กองกฎหมาย
กรมควบคุมมลพิษ
โทรศัพท์ 0 2298 2365-70
โทรสาร 0 2298 5390

ที่มาและความสำคัญของการใช้มาตรการบังคับทางปกครอง

ปัจจุบันกรมควบคุมมลพิษได้ดำเนินการตรวจสอบแหล่งกำเนิดมลพิษตามแผนงานที่กำหนดไว้ ซึ่งมีแหล่งกำเนิดมลพิษจำนวนมากที่ยังไม่สามารถปฏิบัติตามคำสั่งของเจ้าพนักงานควบคุมมลพิษให้แล้วเสร็จภายในระยะเวลาที่กำหนดไว้ได้ กรณีเจ้าพนักงานควบคุมมลพิษได้อาศัยอำนาจตามความใน**มาตรา 82 (2) แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535** สั่งให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองแหล่งกำเนิดมลพิษจัดการแก้ไข เปลี่ยนแปลง ปรับปรุงหรือซ่อมแซมระบบบำบัดน้ำเสียของแหล่งกำเนิดมลพิษให้มีประสิทธิภาพเพียงพอที่จะบำบัดน้ำเสียให้เป็นไปตามมาตรฐานที่ทางราชการกำหนดไว้

แต่เนื่องจากในกรณีที่มีการฝ่าฝืนคำสั่งดังกล่าว มิได้กำหนดบทลงโทษหรือมาตรการใด ๆ ไว้เป็นการเฉพาะ เจ้าพนักงานควบคุมมลพิษจึงได้นำมาตรการบังคับทางปกครอง ตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539 และที่แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2562 มาบังคับใช้กับกรณีดังกล่าว

วิธีการขั้นตอนการปฏิบัติงาน

1. การออกคำสั่งปรับบังคับการ

การออกคำสั่งปรับบังคับการเป็นการใช้มาตรการบังคับทางปกครองของเจ้าหน้าที่ผู้ทำคำสั่งทางปกครอง และเพื่อให้การใช้มาตรการบังคับทางปกครองเป็นไปเพียงเท่าที่จำเป็น เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของคำสั่งทางปกครองและกระทบกระเทือนกับผู้อยู่ในบังคับของคำสั่งทางปกครองน้อยที่สุด เจ้าพนักงานควบคุมมลพิษจึงอาศัยอำนาจตามความใน**มาตรา 63/21 วรรคหนึ่ง (2) แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539** และที่แก้ไขเพิ่มเติมในกรณีที่ผู้รับคำสั่งทางปกครองฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามคำสั่งทางปกครองเพื่อบังคับให้ผู้รับคำสั่งปฏิบัติตามคำสั่งทางปกครองของตน ซึ่งการกำหนดจำนวนค่าปรับบังคับการของเจ้าหน้าที่ผู้ทำคำสั่งทางปกครองนั้น จะต้องสมควรแก่เหตุและไม่เกินหนึ่งหมื่นบาทต่อวัน โดยอำนาจในการกำหนดค่าปรับบังคับการของเจ้าหน้าที่แต่ละตำแหน่งนั้น กำหนดไว้ใน**ข้อ 2 (10) แห่งกฎกระทรวงกำหนดเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจกำหนดค่าปรับบังคับการ พ.ศ. 2562** ประกอบกับ**ประกาศกรมควบคุมมลพิษ เรื่องหลักเกณฑ์การปรับทางปกครองสำหรับแหล่งกำเนิดมลพิษประเภทอาคารประเภท ก และอาคารประเภท ข ลงวันที่ 21 กันยายน 2554** มาใช้ประกอบการพิจารณาในการออกคำสั่งปรับบังคับการของเจ้าพนักงานควบคุมมลพิษ

หลักเกณฑ์การกำหนดอัตราค่าปรับบังคับการเป็นอัตราค่าปรับรายวัน

(1) ประเภทของแหล่งกำเนิดมลพิษ

(2) เหตุอันควรลดหย่อน

(3) การฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามคำสั่งซ้ำอีก

2. การอุทธรณ์คำสั่งปรับของเจ้าพนักงานควบคุมมลพิษ

การอุทธรณ์คำสั่งปรับ หมายถึง การยื่นคำอุทธรณ์คำสั่งปรับของเจ้าพนักงานควบคุมมลพิษ เป็นการโต้แย้งหรือคัดค้านคำสั่งปรับของเจ้าพนักงานควบคุมมลพิษ เพื่อให้เจ้าพนักงานควบคุมมลพิษในฐานะผู้ออกคำสั่งและเป็นผู้มีอำนาจพิจารณาอุทธรณ์ได้พิจารณาตรวจสอบความชอบด้วยกฎหมายของคำสั่งปรับบังคับการดังกล่าว รวมทั้งเพื่อบรรเทาความเดือดร้อนที่จะเกิดขึ้นกับผู้ยื่นคำขออุทธรณ์ซึ่งถูกกระทำความผิด ซึ่งเป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในมาตรา 44 และมาตรา 45 แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539 และที่แก้ไขเพิ่มเติม

ผู้อุทธรณ์ หมายถึง เจ้าของหรือผู้ครอบครองแหล่งกำเนิดมลพิษผู้รับคำสั่งปรับ

เจ้าหน้าที่ผู้ทำคำสั่งปรับ หมายถึง เจ้าพนักงานควบคุมมลพิษผู้ทำคำสั่งปรับ

ผู้มีอำนาจพิจารณาคำอุทธรณ์ หมายถึง รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นผู้มีอำนาจพิจารณาคำอุทธรณ์และความเห็นของเจ้าหน้าที่ผู้ทำคำสั่งปรับ ในกรณีที่เจ้าหน้าที่ผู้ทำคำสั่งปรับไม่เห็นด้วยกับคำอุทธรณ์ ไม่ว่าจะทั้งหมดหรือบางส่วน

แบบของการอุทธรณ์ หมายถึง ผู้อุทธรณ์คำสั่งปรับจะต้องทำคำอุทธรณ์เป็นหนังสือ โดยระบุข้อโต้แย้ง และข้อเท็จจริงหรือข้อกฎหมายที่อ้างอิงประกอบการคัดค้านคำสั่งปรับบังคับการ

หลักเกณฑ์การพิจารณา
อุทธรณ์ของเจ้าพนักงาน
ควบคุมมลพิษ

(1) ผู้มีสิทธิยื่นอุทธรณ์

(2) กำหนดระยะเวลาการยื่นอุทธรณ์

(3) ผู้มีอำนาจพิจารณาอุทธรณ์

(4) กำหนดระยะเวลาในการพิจารณาคำอุทธรณ์

ขั้นตอนการปฏิบัติงานของเจ้าพนักงานควบคุมมลพิษ

เจ้าพนักงานควบคุมมลพิษ
ตรวจสอบระบบบำบัดน้ำเสีย
ของแหล่งกำเนิดมลพิษ

น้ำทิ้ง**ผ่าน**
มาตรฐานที่ทาง
ราชการกำหนดไว้

แจ้งผลการตรวจสอบไปยังเจ้าของ
หรือผู้ครอบครองแหล่งกำเนิด
มลพิษ

เจ้าพนักงานควบคุมมลพิษ
ใช้อำนาจตามมาตรา 82 (2)
แห่ง พ.ร.บ. ส่งเสริมฯ
ออกคำสั่งทางปกครอง

ไม่เห็นด้วย

น้ำทิ้ง**ไม่ผ่าน**
มาตรฐานที่ทาง
ราชการกำหนดไว้

แจ้งสิทธิโต้แย้งไปยังเจ้าของหรือ
ผู้ครอบครองแหล่งกำเนิดมลพิษ

ยื่นภายใน 15 วัน

เจ้าพนักงานควบคุม
มลพิษพิจารณา
หนังสือสิทธิโต้แย้ง

เห็นด้วย

เจ้าของหรือผู้ครอบครอง
คัดค้านคำสั่งของ
เจ้าพนักงานควบคุม
มลพิษ

ภายใน 30 วัน

คณะกรรมการควบคุมมลพิษ
พิจารณา**ภายใน 60 วัน**
(ขยายได้ไม่เกิน 30 วัน)

ติดตามตรวจสอบระบบ
บำบัดน้ำเสียภายหลัง
ครบกำหนดคำสั่ง
ทางปกครอง

น้ำทิ้ง**ผ่าน**
มาตรฐาน

ยุติคำสั่ง
ทางปกครอง

น้ำทิ้ง**ไม่ผ่าน**
มาตรฐาน

ออกคำสั่งปรับ
บังคับการ

เห็นด้วยกับคำคัดค้าน
ของเจ้าของหรือผู้ครอบ
ครองแหล่งกำเนิด
มลพิษ

เพิกถอนคำสั่ง
ทางปกครอง

เจ้าพนักงานควบคุม
มลพิษพิจารณาแล้ว
ไม่เห็นด้วยกับคำคัดค้าน

แจ้งไปยังเจ้าของหรือผู้ครอบครอง พร้อมทั้งแจ้ง
สิทธิอุทธรณ์ต่อ รว.ทส. **ภายใน 30 วัน**

การออกคำสั่งปรับและการอุทธรณ์คำสั่งปรับของเจ้าพนักงานควบคุมมลพิษ

กรณีไม่ชำระค่าปรับหรือไม่ปฏิบัติ
ตามคำสั่งปรับของเจ้าพนักงาน
ควบคุมมลพิษ จะมีผลต่อการยึด
หรืออายัด และนำขายทอดตลาด
เพื่อนำมาชำระค่าปรับต่อไป

เจ้าพนักงานควบคุมมลพิษ
ออกคำสั่งปรับบังคับการ

แจ้งไปยังเจ้าของหรือ
ผู้ครอบครองแหล่งกำเนิด
มลพิษ

พร้อมแจ้งสิทธิอุทธรณ์
ภายใน 15 วัน นับแต่วันที่ได้รับ
แจ้งคำสั่งปรับบังคับการ

กุเลาการบังคับตาม
คำสั่งปรับของ
เจ้าพนักงานควบคุม
มลพิษ

เจ้าของหรือ
ผู้ครอบครองแหล่ง
กำเนิดมลพิษ**ชำระ**
ค่าปรับบังคับการ

เจ้าของหรือ
ผู้ครอบครองแหล่ง
กำเนิดมลพิษ**ใช้สิทธิ**
อุทธรณ์คำสั่งปรับ

เจ้าของหรือผู้ครอบครอง
ขอขยายระยะเวลา
การแก้ไขปรับปรุงระบบ
บำบัดน้ำเสีย

เจ้าพนักงานควบคุมมลพิษพิจารณา
หลักเกณฑ์**ตามมาตรา 44 และมาตรา 45**
แห่ง พ.ร.บ.วิธีปฏิบัติราชการ
ทางปกครอง พ.ศ. 2539 และที่แก้ไขเพิ่มเติม
โดยพิจารณาจากข้อโต้แย้ง
ข้อเท็จจริง และข้อกฎหมายที่อ้างอิงประกอบ

ครบกำหนดเวลา

✓
น้ำทิ้ง**ผ่าน**
มาตรฐาน
ที่กำหนดไว้

✗
น้ำทิ้ง**ไม่ผ่าน**
มาตรฐาน
ที่กำหนดไว้

ยุติคำสั่ง
ทางปกครอง
และคำสั่งปรับ
บังคับการ

แจ้งผลการ
ตรวจสอบและ
ยืนยันคำสั่งปรับ
รายวัน

เห็นด้วยกับคำอุทธรณ์

ไม่เห็นด้วยกับคำอุทธรณ์

เจ้าพนักงานควบคุมมลพิษ
พิจารณา**เพิกถอน**คำสั่ง
ทางปกครอง หรือ**ยกเลิก**
คำสั่งทางปกครอง

เจ้าพนักงานควบคุมมลพิษ
ทำความเข้าใจและเหตุผล
รายงานผู้มีอำนาจพิจารณา
อุทธรณ์ **ภายใน 30 วัน**

พร้อมทั้งแจ้งสิทธิฟ้องศาล
ปกครอง **ภายใน 90 วัน**

ผู้มีอำนาจพิจารณาอุทธรณ์
และแจ้งคำวินิจฉัยอุทธรณ์
ภายใน 30 วัน

กฎหมายที่เกี่ยวข้อง

1.พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535

- มาตรา 82 (2) เจ้าพนักงานควบคุมมลพิษมีอำนาจในการออกคำสั่งทางปกครองให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองแหล่งกำเนิดมลพิษจัดการแก้ไข เปลี่ยนแปลง ปรับปรุงหรือซ่อมแซมระบบบำบัดน้ำเสียของตน

2.พระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539 และที่แก้ไขเพิ่มเติม

- มาตรา 63/21 วรรคหนึ่ง (2) การใช้มาตรการบังคับทางปกครองของเจ้าหน้าที่ผู้ทำคำสั่งทางปกครอง เพื่อบังคับให้ผู้รับคำสั่งปฏิบัติตามคำสั่งทางปกครอง
- มาตรา 44 และมาตรา 45 หลักเกณฑ์การพิจารณาอุทธรณ์คำสั่งปรับ และการกำหนดระยะเวลาการอุทธรณ์คำสั่งปรับของเจ้าพนักงานควบคุมมลพิษ

3.กฎกระทรวงกำหนดเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจกำหนดค่าปรับบังคับการ พ.ศ. 2562

- ข้อ 2 (10) กำหนดให้เจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจในแต่ละตำแหน่งใช้อำนาจในการกำหนดค่าปรับบังคับการ แต่ต้องไม่เกิน 10,000 บาทต่อวัน

4.ประกาศกรมควบคุมมลพิษ เรื่อง หลักเกณฑ์การปรับทางปกครองสำหรับแหล่งกำเนิดมลพิษประเภทอาคารประเภท ก และอาคารประเภท ข ลงวันที่ 21 กันยายน 2554

